

Déli Hírlap

GAZDASÁGPOLITIKAI NAPILAP

Millióos betörés

a Sternberg régiségkereskedésben, amelynek pénztárszekrényét felfeszítették és abból két millió lei értékű drágakövet és ékszert raboltak el a merész tettesek

Friedmann a rendőrség őrizetbe vette

Temesvár, november 20.

Temesvárott tegnap nagyméretű betörés történt. A kár megközelíti a két millió leit. A károsult a Sternberg régiségkereskedés, melynek Friedmann Ferenc a tulajdonosa. A betörés arra mutat, hogy azt hivatásos kasszafurók követték el. Nem lehetetlen, hogy a tettesek a Budapestről nem rég megszökött Timár István és Frey József, akiknek társát Rozumkó Gézá, aki Veres György néven tartózkodott Temesvárott, a rendőrség — mint azt a Déli Hírlap megírta —

a múlt héten elfogta és mint igazolvány nélküli csavargót kezelte, majd Nagyváradra toloncoltatta, ahol leleplezték.

Cikkünkben rámutattunk arra, hogy Timár és Frey valószínűleg még itt bujkálnak Temesvárott.

A Sternberg-féle üzlet a szombatira való tekintettel — Sternberg ortodox zsidó — pénteken este öt órától szombat este hatig rendszerint zárva van. Tegnap valamivel előtér megjelent az üzlet előtt Kohn Vilma elárúsító, majd Cserni József üzleti szolga. Cserni felnyitotta a külső rollót és felzárta az ajtót. Az elárúsító az üzletbe lépve,

a bejárat közelében nagy port és rendetlenséget vett észre. A szolgálk körülnézett és az ajtótól a második kirakatnál észrevette, hogy ott nagy nyílás tátong.

Kohn Vilma elárúsító annyira megrendült, hogy sirva fakadt és csak annyit tudott mondani:

— Betörők jártak az üzletben!

Ugyanakkor érkezett az üzletbe Friedmann Ferenc tulajdonos és a felesége, akiknek jelentették a dolgot. Friedmann erre az üzlet hátsó részében levő irodába sietett, de ott mindent rendben talált.

A hatalmas pénztárszekrény sértetlenül állott, amint azt pénteken este hagyta. Mikor azonban kinyitotta, megdöbbenve látta, hogy a pénztárszekrény üres és egész hátsó fala fel van feszítve.

Erre megkerülve az irodát átment a szomszédos üzletrészbe, melyet deszkával választ el az irodától. Ott a legnagyobb rendetlenség fogadta. A deszkával fel volt téve, a pénztárszekrény hátsó fala pedig fel volt feszítve és felfelé hajtva, a második vaslemezen hatalmas lyuk tátongott. A földön a pénztárszekrény két fala közül kihullott hamu között hevert egy csomó üzleti feljegyzés, biztosítási kötvény és rengeteg üres ékszerkaszeta. Ezeket a betörők a nyíláson keresztül egyenként szedték ki és tartalmukat kivéve a földre dobálták azokat. Több dobozt, melyben kisebb értékű ezüst tárgyak voltak, a betörők egyszerűen kifosztatlanul eldobták a helyiségben. A pénztárban körülbelül hatvanezer leinyi készpénz volt. Ennél sokkal nagyobb azonban az a kár, mely az elvett ékszerek értéke. Igen sok gyémántot és briliánsot, egy doboznyi igazgyöngyöt, különböző arany és platina ékszereket, régi aranypénzeket, mellüket, karókat, aranyórákat, aranyláncokat zsákmányoltak a betörők.

A kasszában volt többek között a tulajdonos feleségének egy pár buonia is, amely egyedül százötvenezer lei értékű. A kár megközelíti a két millió leit. Pontos nagyságát azonban a feltárazza fogja megállapítani.

Azonnal telefonáltak a rendőrségre, ahonnan Gutu Athanász rendőrigazgató, Batin János rendőrkomiszár, Barna József szubkomiszár és több detektív érkezett a helyszínre. A rendőrség megállapította, hogy a betörők — valószínűleg álkulcsal — a pincébe lopóztak és azon áthaladva az üzlet második kirakatának belső részét felfeszítették és úgy hatoltak be az üzletbe. A nyílás közelében Gutu rendőrigazgató egy barna kabátgombot talált, melyet valószínűleg a feltárazó az egyik betörő veszített el. A betörők az üzletben nem bántottak semmit, hanem egyenesen a pénztárhoz mentek.

Hogy mikor jártak ott, azt nem sikerült még pontosan megállapítani. Munkájuk azonban legalább nyolc-tíz órát vett igénybe, ami a rendelkezésükre álló huszonöt órából, ameddig az üzlet zárva volt, bőven futotta.

Zsákmányukat magukhoz véve ismét a pincébe távoztak, melyet maguk után rendesen bezártak.

Nyolc esztendő előtt a Sternberg-cégnél hasonló betörést követtek el. A rendőrség azonnal erélyes nyomozást indított, körültekintő helyszíni szemlét tartott és arra a megállapodásra jutott, hogy a tettesek semmi esetre sem jutottak külső országok útján az üzletbe. Kihallgatta Gutu Athanász rendőrigazgató Friedmann, a Sternberg cég tulajdonosát. A kihallgatás után a nagyszabású betörés ügyében szenzációs fordulat állott be, mert a rendőrség Friedmann őrizetbe vette. Késő éjjel, lapzártakor Friedmann még mindig a rendőrség őrizetében van. A vizsgálat van hivatva a szenzációs betörés ügyében világosságot deríteni.

JORGA ÉS MANIU MEGEGYEZ-
NEK. Bukarestből jelentik: Az Adeve-
rrel szerint politikai körökben nem sok
reményt fűznek az általános ellenzéki
megyezmény megvalósulásához. Mind-
amennyire számítanak Jorga és Maniu
megegyezésére.

A CENZURA ELLEN. Bukarestből
jelentik: A hivatásos bukaresti újság-
írók egyesülete tegnap értekezletet tar-
tott, amelyen elhatározták, hogy me-
morandumot juttatnak el a régens-
tanáshoz. A memorandumban kéri-
k a cenzura azonnali megszüntetését.

UT A BALKÁN FELÉ. Párisból táv-
íratózzák: Egyik párisi lap feltűnést
keltő cikket közöl Ausztriának Német-
országhoz való csatlakozásáról és köz-
gazdasági unió létesítéséről. Ausztria,
Magyarország és Csehszlovákia között.
A lap szerint ez a kombináció az ántánt
számára nem lenne előnyös, mert egy
szép napon szembe találná magát tizen-
egy millió szlávól és huszmillió ger-
mánból és magyarból álló hatalmas
gazdasági blokkal. Ez csupán Németor-
szág érdeke, mely így akar utat nyerni
a Balkán felé. A csatlakozás megaka-
dályozása érdekében Ausztriát segíteni
kell és a magyarokkal meg kell értetni
a germanizálás veszedelmét.

STRESEMANN ÉS A BIRTOKPER.
Berlínből táviratozzák: A Deutsche
Zeitung foglalkozik a Népszövetség
decemberi ülészakának programjával
és kijelenti, hogy Stresemann-
nak a birtokperben kötelessége teljes
határozottsággal az igazság mellett
sikra szállni.

COOLIDGE UJBÓL JEJÖLTETI
MAGÁT. Philadelphiából jelentik:
Coolidge elnök tegnap nagy beszédet
mondott az Egyesült Államok jövőbeli
feladatairól. Ebből a beszédből azt kö-
vetkeztetik, hogy Coolidge többszöri
kijelentései dacára az új elnökválasztá-
són republiánus párti programmal
ujjból jelölteti magát.

KORSZAKOT ALKOTÓ UJÍTÁS A
REPÜLÉS TERÉN. Londonból jelen-
tik: Tegnap bemutattak egy biztonsági
szerkezetet, mely a repülés terén kor-
szakot alkotó és a háború utáni talál-
mányok legjelentősebbje. Egy repülő-
gép, amelyet a Handley-Page szerke-
zettel szereltek fel, bravuros repülést
végzett. A repülőgép percek keresz-
tül szinte mozdulatlanul állott a leve-
gőben, majd liftszerűen leereszkedett,
ésékély magasságban pedig olyan ka-
nyarulatokat csinált, hogy egy régi
biztonsági berendezéssel bíró repülő-
gép okvetlenül lezuhant volna.

MERENYLET KÉSZÜLT PIL-
SUDSZKY ELLEN. Varsóból jelentik:
A rendőrség letartóztatta Preisz Ala-
jost, aki Pilsudszky ellen merényletet
tervezett. Preisz beismerő vallomást
tett és elkövetőit is megnevezte.

Meggyilkolták egy táblabíró özvegyét akit gazdasszonyával együtt baltával agyonütöttek

Bukarest, november 20.

Az elmúlt éjjel a főváros központ-
jában borzalmas kegyetlenséggel vég-
rehajtott gyilkosság történt. Cos-
tescu volt táblabíró özvegyét, aki a
Rosetti-utcában a Fundatia Carol pa-
lotja mellett lakik, tegnap reggel
holtan találták meg szobájában Va-
siliu Elena nevé gazdasszonyával
együtt. A kettős gyilkosságot a vá-
rosi vízvezetéki üzem egyik munkása
fedezte fel, aki tegnap korán reggel ki-
sebb szerelési munkát akart a lakás-
ban elvégezni.

A konyhába lépve hatalmas vér-
tócsát talált, a szomszédos szobá-
ból pedig kínos nyöszörgést hal-
lott. Rövid keresés után a konyha
melletti szobában megtalálta Ma-
denovieci szabónót, aki összekötö-
zött végtagokkal feküdt a szoba
padlóján.

A halálra rémült munkás azonnal ér-
tesítette a rendőrséget és percek alatt

megérkezett a helyszínre Nico-
leanu tábornok rendőrprefektus, a
főügyész és a rendőrség több tiszt-
viselője. A helyszíni szemle megál-
lapította, hogy Costescunét és gazda-
asszonyát baltacsapásokkal ütötték
agyon, a varrónót pedig megkötözték,
hogy árulójuk ne lehessen. Madeno-
vieci asszony kihallgatása során elő-
adta, hogy este féltizenegy óra tájban
gyanus zajt hallott kívülről, majd
hirtelen szobájába rontott a ház-
nak János nevű szolgálja, aki egy
előtte ismeretlen férfi társaságá-
ban revolverrel megfenyegette,
hogy agyonlöv, ha segítségért
mer kiáltani.

Ezután kezét-lábát összekötözték. Ar-
ról már nem tud felvilágosítást adni,
hogy ezután mi történt, mert a rémü-
let hatása alatt elvesztette eszméletét
és csak reggel tért magához, amikor a
munkás szobájába lépett. A rendőrség
teljes erővel folytatja a nyomozást a
gyilkosok kézrekerítésére.

A munkások elosztása és a munkanélküliek segélyezése

Temesvár, nov. 20

Ujra ránk köszöntött a tél. Ilyenkor tulnak az ember elé mindazok a szociális kérdések, amelyeknek megoldásáról a nyomor enyhítő tavasznak, nyárnak és ősznek gondatlanabb időszakában könnyebben felelnek meg az ember. Sok súlyos gazdasági és pénzügyi probléma vár megoldásra. Sok olyan probléma, amelyeknek sima lebonyolítása a sokat vitatott és áhitott teljes konszolidációt jelenti. Minden konszolidációnak az alapja a társadalmi konszolidáció.

A társadalmi rétegeknek olyan kiegyensúlyozott, megállapodott, rendszeresített életstandardját kell látnunk, amely lehetővé teszi, hogy a gazdasági és pénzügyi téren az ország belső kiegyensúlyozottsága mentől rövidebb időn belül bekövetkezhesék.

Tehát elsősorban szociális téren kell egy olyan tökéletes, átalakító berendezkedést hoznunk, amely valamennyire közelebb hozza egymáshoz a talán politikai meggyőződésből távollevő társadalmi osztályokat. És amikor ezt a kérdést felvetem, elsősorban is nemcsak a Bánságban és különösen Temesvárott élő munkanélküliekre gondolok, hanem célzok arra, hogy a mai helyzetben és adottságok mellett találni kell olyan megoldást, amely a munkanélküliség fokozatos megszüntetéséhez vezet. A munkanélküliség egyik legsúlyosabb és legégetőbb problémája. Nem csupán Romániát érinti, hanem nemzetközi betegség és elég utalni arra, hogy

a munka felosztása és az egyenletes munkavégzés alapján álló szövetet is többmillió munkanélkülit mutat ki.

Két éven keresztül a fülünkbe hangzik ez a fájdalmas szó, hogy munkanélküliség és két éven át nem tesszünk egyebet, mint azt, hogy társadalmi és ugynevezett jótékonyági úton igyekszünk ezt a kérdést megoldani. A megoldás így nem ért el eredményt. A megoldást más úton és módon kell keresni. Tény az, hogy a pénzügyi, a háborús konjunktúrát követő gazdasági válság okozza a munkanélküliséget, de addig amíg a hivatalos tényezők valamit tesznek a kérdés enyhítése érdekében, addig a munkanélküli tömegekkel szemben kell valami megoldást találni. En a megoldást törvényes intézkedésekben találok.

Nem lehet az államháztartást bizonyos állandó jellegű munkanélküli segélyek beállításával terhelni, de igenis az állam segítségét lehet és kell igénybe venni ennek a kérdésnek a megoldásához.

A munkanélküliség megoldásának az útját a következőkben látom.

A mai munkaközvetítő intézmény nincs úgy szervezve, hogy hivatását megfelelően teljesíthesse. Elsősorban gyökeres átszervezését kell keresztül vinni az állami munkaközvetítő intézményeknek. Ki kell építeni azokat, országos hálózat keretében kell vonni, hogy bármelyik állami munkaközvetítő intézet vagy hivatal minden nap pontos statisztikai adatok birokában legyen, hogy az ország melyik városában hány munkanélküli van és milyen szakmában kívánna munkást. Módot kell nyújtani, hogy

az állami munkaközvetítő hivatal pénzalappal rendelkezék, hogy pillanatnyi segéllyel láthassa el az ország egyik városából a másikba közvetített munkásokat, az államvasutak pedig engedélyezzenek az ilyen munkások részére ingyenes utazást is a vasutakon.

Hiszem államérdek a munkásoktatly konszolidált gazdasági helyzete, mert a munkanélküliség növeli a kriminál-

tást, de a békés munkából, még a legszelidebből is képes magával és minden elédgetlen elemet formálni.

Tehát elsősorban a munkaközvetítő intézmény teljes reorganizálásáról van szó és ezzel kapcsolatban egy tökéletes statisztika felállításáról. Másodsorban a munkások szelektálása. Nézzünk körül Temesvárott és bárhol az országban és meg kell állapítanunk, hogy nagyon sok a faluról betévedt speciális szakma nélküli munkás mint munkanélküli lézeng, aki a gazdasági konjunktúra idejében vett fel valamelyes foglalkozást.

Tehát alapos rostálást kell végezni és akkor megállapítható lesz, hogy tulajdonképpen mennyire igaz a munkanélküliség.

A mesterséggel bíró képzett munkás is csak örülhet az osztályozásnak. Nem szabad elfeledkeznünk, hogy a munkanélküliek nagy százalékát a nők teszik ki. Tehát elsősorban is a szakképzett munkásnak kellene örülni, ha valamely hivatalos forum megkezdi a munkások osztályozását. Valószínű, hogy egy ilyen osztályozás után nagyon nagy százalékban esne azoknak a munkanélkülieknek a száma, akik ma a szakképzett munkások közé vegyülve növelik a százalékarányt.

Tehát a munkának megszervezése és a munkásságnak az előképzettsége révén való osztályozása lenne a második legfontosabb kérdés. Harmadszor következnek az a javaslatom, amely valóban módot nyújtana arra, hogy az a bizonyos sokat vitatott munkanélküliek segélyezését célzó alap létrejöhön.

Teljesen át kell reformálni a munkásbiztosító intézményt. A munkásbiztosító pénztár az az intézmény, amely ennek az alapnak a létesítését meg tudja valósítani.

A mai munkásbiztosító intézmény régi, elavult és nem felel meg a modern kor követelményeinek. Minden munkás bejelentendő ennek az intéz-

ménynek. Azonban a maigál nagyobb illetéket fizetne a munkás is, ugyanolyan hozzájárulást fizetne minden munkás után a munkáltató is, a kormány sem vonná ki magát ebből a fizetésből és mint harmadik ugyancsak hasonló összeggel járulna hozzá a díjakhoz az állam. Tehát egy hármashfizetés rendszere alapján meg lehetne oldani azt a kérdést, hogy olyan alap teremődjék, amelyet a munka nélkül maradt munkás igénybe vehetne és munkanélküliségének tartama alatti segélyt kapna. Mindenesetre olyan összeget kapna, amely a létminimumát biztosítja.

A hármashfizetéses rendszer alapján a munkás nemcsak munkanélküli segélyt, hanem betegsegélyt és halálozás esetén temetési költséget is kapna.

Tehát a munkásbiztosító tökéletes reorganizációjával meg lehetne teremteni azt az alapot, amelyet az annyiszor igénybe vett államháztartásból akarnak fedezni. A negyedik kérdés és megoldás a munkaalkalom kérdése. Tény és igaz, hogy a mai pénzügyi mellett kevés a munkaalkalom. De még a mai helyzetben is van egy felnövekvő ága és lehajló ága a munkaalkalomnak. Tehát akkor- amikor a gazdasági helyzet javulóban van és a pénzügyi sem érezteti annyira a hatását, amikor a magánosok is valamennyire foglalkoztatni tudják a munkásokat, akkor

az állam a feltétlenül fontos építkezéseket, beruházásokat ne végeztesse el, hanem amikor a gazdasági helyzet pangása folytán munkanélküliség áll elő, lépjen elő az állam segítségével és fokozottabb mértékben végeztesse el a munkáit és adjon munkaalkalmat.

Csak nagyon vázlatosan érintettem ezen hatalmas, égetően fontos és államérdeket képviselő kérdésnek a megoldási módozatait, amelyek nézetem szerint olyanok, hogy a megvalósulás elé különösebb akadályok nem gördülhetnek.

Vasárnapi csevegés az életről, mint vigjátékrendezőre

Nincs szenzációsabb színmű, mint az élet s nincs káprázatosabb dramaturg, mint a véletlen, mely lépten nyomon ott ödög a világvárosi él szövevényesen kavargó forgatagában jó ponthoz lesve. El furfangos rendező egymáshoz csapkodja az ismeretlen emberi sorsokat s ha jó témát a vigjátéki vagy drámai fordulatot s e véletlen találkozásoknak.

Nagyberlinben nem messze a Sándor-hídtól a Spree partján barátságos kis vendéglő húzódik meg. Ferras kinyulik a vízre, verandászerű fölkében vadszöllős lombok alatt szivesen költik el ebédjüket magános emberek szeretik a csendet és egyedüllet. Egy ilyen fölkében ebédelték nap-után egy csinosnak mondott fiatal ember s egy disztingvált idősebb úr. Már hónapok óta ott ültek szemkövesönösen udvariaskodva, kinál egymást étlappal, kenyérrrel, sövszívélyesen köszöntgetve, jövekor, t. vozáskor. Az ismeretség tovább n. terjedt, kérdésekkel sem faggatták egymást: egyszóval tartzkodással tapintattal teli, jól nevelt urak voltak. Így éldégetek néma, de meghiasztalközösségben már hosszú hónapok óta. Egy verőfényes napon a fiatal ke előtt két bájos jelenség lebbent. Érett barna asszony s egy gyönyörű szőke leány. A fiatal ember s a fiatal szépség összenéztek, örömprepsve üvöltöttek egymást. Egy pillanat múlva volt az egész, már el is tűntek a hűgyek, de már ez a rövid pillanat azzal a súlyos tanulsággal szolgál, hogy a fiatalok nagyon, nagyon jóbak vannak. Az idősebb úr most egyszerű váratlanul megszólalt:

— Barátnője az a kis szőke?

Fiatal emberünknek leesett az áll. Olyan megdöbbenéssel meredt a kedőzre, mint egy némára, ki esedő folytán e pillanatban nyerte vissza hangját.

— Igen, — bökte ki zavarában. Később már jóvá akarta tenni könnyeimen elhullatott szavait, de szomszárja ismét hallgatásának fellegrárlvonult, rendíthetetlen volt és megkelíthetetlen. Templomi csendben m. el az idő ebéd végéig. Az idős úr távozott először. De előbb odahajolt az ifjuhoz és kezéből tölesért formálva szotgta bátorítólag az ifju fölébe:

— Diszkrét leszek.

— Köszönöm mindenesetre, de hiön nem is ismeri őt, — dadogta már végleg elképülve az ifju.

— Dehogynem! Nagyon jól ismerem őket. Az idősebb hosszú időn át feleségem volt.

Még egyszer megemelte a kalapját és most már végleg távozott azzal: utánozhatatlan előkelőséggel hordv. el lényét, mely csak azok sajátja, k. tudják, hogy miként kell az élet minden h. bonyodalmát fölényes tapittal elsimítani.

August.

A Déli Hirlap ajándéka olvasóina Nemesak Temesvárott, hanem az egész Bánságban nagy érdeklődést keltett nyugati országokban már bevált Amitié-rendszer. Akik a külföldi megismerkedtek ennek az ötletes nagyszerű rendszernek az előnyeiv. tömegesen jelentkeznek az Amitié rendszerhez való csatlakozásra. A v. vők minden vásárlásnál követeljen. ingyen Amitié-bélyeget. Minden me. telt Amitié-könyvecskéért a gyűj. husz lei késpénzt és egy sorsolási kö. vényt kap, mellyel ötvenezer leit nye. het. A Déli Hirlap ma közli 2. sz. sze. vényét, melyet minden gyűjtő öt l. értékű bélyeg helyett ragaszthat b. Minden gyűjtőlapra csak egy ujsá. szelvény ragasztható.

A Déli Hirlap

2 SZ.

ingyen AMITIE szelvénye
5 bélyeg helyett ragasztható be

A meghatározhatatlan valami,

ami kevésbé csinos arcot is végtelenül vonzóvá tesz, a rendszeres bőrápolás eredménye. Ennek elérésére feltétlenül szükséges egy igazán jó Crème használata

KHASANA Crème tiszta, fiatalosan üde és bársonyosan sima bőr elérésére szolgál. Különösen hatásos kozmetikai összeállítás kizárja a romlást. Mint „KHASANA Goldcream” masszázshoz és kiméletes bőrtisztításhoz használják. Éjszakára a legjobb szépítő crème. „KHASANA Nappalcrème” a bőrt szépítő alapját képezi a pudernek és ezzel tökéletes védelmet nyújt az időjárás káros befolyásai ellen.

A kiváló „KHASANA”-illat egyesülve a „KHASANA-Crème” kozmetikai tulajdonságaival az ápoló előkelőség báját kölcsönzi.

DR. M. ALBERSHEIM, FRANKFURT A. M. — LONDON

KHASANA-Parfüm, új kis üveg
Goldcream / Nappali Crème /
Compact puder / Puder / Szappan /
Superb-ajakir / Superb-arcpirosító
Mindenütt kapható!

GOLDCREAM * NAPPALI CREME

KHASANA

Vezérképviselet és lerakat Románia részére „GEA”-KRAYER R.-T. TEMESVÁR,

Hírek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Piața Sf. Gheorghe (Szentgyörgy-tér) 4
Telefonszámaink:
 Szerkesztőség: 2-52
 Kiadóhivatal: 2-52
 Felelős szerkesztő lakása: 2-42
 Nyomda: 10

Előfizetési árak:

Egy hónapra 60 lei, három hónapra 160 lei, félévre 300 lei, egy évre 600 lei. Egyes szám ára 3 lei, az okiráltságban 4 lei. Külföldön előfizetési díj egész évre 900 lei, fél évre 500 lei.

— **Pacha püspök anyjának névnapja.** P a c h a a Ágost püspök édesanyja tegnap ünnepelte meg névnapját. A kilencvenhat esztendőes matrózat ebből az alkalomból igen számasan keresték fel jókívánságaikkal.

— **Gavanescu tábornok temesvári előadása.** G a v a n e s c u l Konstantin tábornok, a hetedik hadtest parancsnoka, aki éveken keresztül temesvári divízióparancsnok volt, pénteken, november 25-én S a g u n a András metropolitáról tart előadást a Tiszti Kaszinóban. A népszerű tábornok előadása iránt bizonyára élénk érdeklődés fog mutatkozni.

— **Uj városi jegyző.** A városi tanács B u n a Demeter városi hivatalnokot, aki legutóbb a városi ügyészséghez volt beosztva, városi jegyzőnek nevezte ki.

— **Minorita igazgató halála.** Aradról jelentik: S z i k r a Lénárt, a minoritarend aradi igazgatója, ötvennyolc éves korában meghalt. Szikra Lénárt, aki régebben mint lelkész és hitszónok is működött, igen népszerű ember volt.

— **Vizsgáznak a temesvári vasutasok.** Jeleztették már, hogy a vasúti vezérigazgatóság a nyáron kötelezte mindazokat a vasúti tisztviselőket, akik az eddig megtartott román nyelvi vizsgákon nem mutattak fel elegendő haladást, hogy november végéig új vizsgát tegyenek. A temesvári vasutisigazgatóság kötelekébe tartozó háromszáz ilyen tisztviselő és altiszt van, akiknek vizsgáját C r i s t e a Szilviusz vasutisigazgató elnökölete alatt november 24-én fogják megtartani a jözsefvárosi pályaudvaron.

— **Hock János vissza akar térni Magyarországra.** Bécsből jelentik: H o c k János, a volt Károlyi-kormány tagja, aki már nyolcadik éve emigrációban él, az utóbbi hetekben sokat betegeskedik. Hír szerint azzal a gondolattal foglalkozik, hogy visszatér Magyarországra. Évek óta teljesen visszavonultan él Bécsben és egy vallásbölcséleti munkán dolgozik.

— **Az apácák agrárügye.** Megirtuk, annak idején, hogy az agrárbizottság kisajátította a jözsefvárosi zártának a mehalai határban levő huszonkét hold földjét. A zárda a határozat ellen, amely súlyosan érintette anyagilag, felebbezett a legfelsőbb agrárhatósághoz, amely a felhozott érvek hatása alatt kedvezően döntött. A döntés úgy szól, hogy a kisajátítást hatályon kívül helyezik és a huszonkét hold földet a zárdának visszaadják. Az apácák ezen a területen szanatóriumot szándékoznak építeni.

Kárpitosmunkák 5 évi jótállással. Ottománok már 2300 leitől kaphatók. Javítások gyorsan eszközöltnék házon kívül is.
HANZLIK. kárpitos
 Erzsébetv., Dó. sa-u. 4. (Csáky-u. sarok)

Motorkerékpár

javítások, bármily gyártmány, jótállás mellett

Katzkynál

Mercy-utca 10.

Sima diplomaták kinos incidense akik elfordulnak egymástól és nem is fognak kezét

Bécs, november 19.

Kinos politikai incidens játszódott le a Neue Freie Presse szerint Párisban, a fegyverszünet megkötésének tizedik évfordulója napján. Nagy ünnepségek folytak le ez alkalommal a francia fővárosban, melyen a kormány tagjai és a külföldi diplomaták is résztvettek. Az egyik diadalív közelében levő diplomatapályból nézte végig az ünnepséget M a r i n k o v i c s jugoszláv külügyminiszter is, aki a jugoszláv-francia egyezmény aláírása céljából tartózkodott Párisban. Amikor belépett a pályára, Manzoni

gróf párisi olasz nagykövet tüntetően elfordult tőle és egy másik diplomatával kezdett beszélni. A kinos incidenst észrevette S p a l a j k o v i c s párisi jugoszláv követ is, aki a feszült helyzetet enyhítendő Manzonihoz lépett azzal, hogy bemutatja Marinkovicnak, bár a párisi olasz nagykövet régóta ismeri a minisztert. Manzoni a bemutatkozásra hűvösen meghajította magát anélkül, hogy a jugoszláv miniszterrel kezét fogott, vagy szót váltott volna. A diplomáciai világban kinos feltűrést keltő incidens élénken rávilágít Olaszország és Jugoszlávia mai hideg érintkezési viszonyára.

Háromszáztizenkilenc csődbejelentés érkezett a bukott Temesvári Szerb Takarékpénztár ellen

Temesvár, november 20.

A temesvári törvényszék tegnap megtartott esődtárgyalásai során több külföldi és belföldi cég kérte a csődelrendelést K á l d o r és Társa temesvári Szerb-utcai rövidárú nagykereskedés ellen. Csődkérelmet adtak be a S p i r a és D r u c k e r temesvári bútorgyár ellen is. Az Atheneum ellen, amely egyik fiókvállalkozása volt a csődbejutott F i a t s k a Bélának, ugyancsak csődöt kértek. Az Atheneum képviselőjében a múlt tárgyaláson azt

hangoztatták, hogy az Atheneum ellen külön nem lehet a csődöt elrendelni, hiszen Fiatska amúgy is csődbe jutott már. Tegnap volt ebben az ügyben a folytatólagos tárgyalás, de a törvényszék a döntés meghozatalát ugyeban, mint a többi ügyben is november harmincadikára halasztotta. A Temesvári Szerb Takarékpénztár ügyében háromszáztizenkilenc csődbejelentés érkezett a temesvári törvényszékhez. A felszámolási tárgyalás kedden veszi kezdetét és minden valószínűség szerint szerdán és csütörtökön is tartani fog.

— **Meddő küzdelem a kisebbségek jogaiért.** Aradról jelentik: B e l l e r Hans aradmegyei német képviselő, akinek javára annak idején J a k a b f f y Elemér dr. lemondott a mandátumról, Aradra érkezett. A képviselő kijelentette, az a terve, hogy a közelgő aradmegyei tanácsválasztásokon a kisebbségeket közös frontban tömörítse össze. Beszélt arról a meddő munkáról is, amelyet a kisebbségi képviselők Bukarestben végeznek. A kisebbségek jogai érdekében a parlamentben minduntalan felszólalnak, eljárnak a miniszteriumokban, azonban — sajnos — sehol nem tudnak kellő eredményt elérni. Elhatároztuk — mondotta Beller képviselő — hogy még egy utolsó kísérletet teszünk és ha ez is eredménytelen marad, akkor kénytelenek leszünk Genf-be menni.

MIY—THSOU—KOO
 eredeti japán táncosnő a Royal-barban

— **Marokkó új szultánja.** Fezből jelentik: A meghalt M u l e y Hafid szultán helyébe Marokkó új szultánjává M u l e y Juzsuf Azidi Amada herceget választották meg. Muley Juzsuf Muley Hafid harmadik fia.

* **Belépődíj nélkül láthat teljes estét betöltő variete-műsort a Palace-kávéházban; 16 tól részben új műsor.** Szolid kávéházi árak Vasárnap délután 5 órai műsoros tea.

— **Az Arany János Társaság Nagyváradon.** A nagyváradai Szigligeti Társaság, amely a múlt esztendőben a temesvári Arany János Társaság egyik felolvasó estéjén vendégszerpelt, viszonzásul nemrégén meghívta Nagyváradra az Arany János Társaságot. A társaság a meghívást elfogadta és tagjai november 27-én utaznak el Nagyváradra, hogy ott a Katolikus Kör helyiségében rendezendő matinén résztvegyenek. A matiné temesvári szereplői S z a b o l c s k a Mihály, J á r o s Dezső és S z a b o l c s k a László dr. lesznek.

— **Voileanu Anna hangversenye.** Voileanu Anna, a kolozsvári zene-konzervatórium tanárnője, tegnap lépett először a temesvári közönség elé. Bemutatkozása teljes sikerrel járt, mert előadásában nemcsak a tökéletes technikai tudás, hanem az egyes számok bensőséges átérzése is megragadta a publikum figyelmét. Rendkívül gazdag műsorán Bachon kívül Beethoven, Debussy, Skriabin és Rachmaninoff szerepeltek. Erőssége a klasszikusok interpretálásában rejlik, akikhez látványlag ragyogó lelki közösség vonzza. A közönség sokat és lelkesen ünnepelt a művésznőt, aki a Román-Nőegylet meghívására a jótékony cél szolgálatába állította művészetét.

* **Hosszu téli estéit megrövidíti egy Tungsram-rádiókészülék.**

— **A világhírű olasz tragika Te-mesvároitt.** Megirtuk, hogy a hírneves olasz drámaíró színművésze, Gramatica Emma, továbbá Gramatica Irma és Benassi Memmo csupa jeles tagokból álló olasz társulattal Temesvárra jönnek és hétfőn este a városi színházban előadást tartanak. Előadásuk iránt olyan nagy érdeklődés mutatkozik már most, hogy a művésznő elhatározta egy második est rendezését is. Ennélfogva hétfőn kívül kedden, november 22-én is tart előadást az olasz társulat. Ez alkalommal színrekerül B e r n s t e i n Henrik darabja, Izrael, melyet Párisban ezerkétszázszor játszottak. Jegyek elővételben mindkét estre az Occident színházi ügynökség Lloyd-sor 3. szám alatti irodájában kaphatók. A művésznőt hétfőn délután az állomás ünnepélyes fogadtatásban részesítik és a város tiszteletére ebédet ad.

— **Nagyban üzlet Párisból jelentik:** Blumenstein bankár lefoglalt levezetéseiből megállapították, hogy az osztrák állampapírokkal ugyanazt a manővert akarta megcsinálni, mint a magyar kötvényekkel. Az osztrák papírokat már ki is adta volt az utasítást.

Teljesen új műsor a
ROYAL-barban.

— **Ma nyílik meg a kisállatok kiállítása.** Az apró háziállatok temesvári kiállítását ma, vasárnap délelőtt tíz órakor nyitják meg a volt erdélyi kaszárnya lovardájában. Nagy számban jelentkeztek résztvevők és az érdekes kiállítás igen változatosnak ígérkezik. Élénk és gazdag kép tárul majd a szemlélő elé. Az érdeklődés után itélve a látogatottság igen nagy lesz. A kiállítás vasárnap és hétfőn marad nyitva és este is megtekinthető.

FERENCZY VALÉR ÉS F. SÁROSY ETA művészeti kiállítása — miként megirtuk — jelenleg a Lloyd-társulat termében van. A kiállítás rövidesen bezárul és megállapítható, hogy eddig még nem létezett sikerrel fejeződők be, mert a kiállított képek legnagyobb része vevőre talált.

— **Mentők közgyűlése.** A temesvári önkéntes mentőtársulat ma délelőtt tíz órakor a városháza nagytermében rendezte évi közgyűlést tart. A közgyűlésen beszámolnak a mentők múlt évi működéséről, több érdemes régi mentőnek kitüntetést adnak és megállapítják az új költségvetést.

Eredeti Haway-zene és ének
 Sweeting Molly és Margoe
 a Palaceban.

* **Kályhák, kályhaellenzők, hályhavas, email- és alumíniumúru leszállított áron kapható Scherter Ottónál,** Temesvár, Belváros.

— **Hivatalos pénzt sikkasztottak.** Budapestről jelentik: A rendőrség letartóztatta N i k i e z Istvánt, a Hangya tisztviselőjét, aki R o t t e r Rezső nevű társával közel háromszáz ezer pengő hivatalos pénzt sikkasztott el. A visszaéléseket a Hangya tisztviselőinek fizetéskiutalása körül követték el.

* **Lapunk Budapesten állandóan olvasható a Park-szálloda kávéházában VIII., Baross-tér 10.**

Mindenkinek kifizetődik

egy kísérlet képkerettel, madonnaképekkel minden kivitelen, tükrökkel és táblaúveggel.

Baszíng Henrik

Timisoara-Belváros, Nádor-utca 2.

„**Raleigh**“

az aranyérmes angol motor-kerékpár 1928. nodel felül-mul minden más gyártmányt. Kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók

Katzkynál

Timisoara, Str. Mercy 10.

ÜZLETÁTHELYEZÉS

WEISS ZSIGMOND
 papírgyári lerakata

folyó hó 19-étől a Pápfyfele házba

Strada Primăriei (Város-ház-utca) 16. szám alá

(ezelőtt Feistammelfele üzlethelyiség) lett áthelyezve.

Telefon: 6-52

Sürgőnycim: „Papierweiss“

A temesvári régi jó idők az emlékezés tükrében

amikor még lóvasut járt az utcákon, az emberek szintén panaszkodtak a magas adók miatt, mint ma, de azért tudtak mulatni és vigadni is

Temesvár, nov. 20.

Temesvár husz év előtti állapotait vázoltam egy előző cikkben statisztikai adatok alapján. Lapozzunk tovább abban a vastos könyvben, amely ezeket az adatokat gondos összeállításban tartalmazza és nézzük, milyenek voltak 1898-ban Temesvárott a különböző köz-állapotok.

Igaza van Geml Józsefnek, amikor a közegészségügyi viszonyok statisztikai közlésének bevezetésében azt mondja, hogy a temesvári közegészségügyi viszonyokra annyiféle topográfiai, ethonográfiai és helyi körülmény bír befolyással, hogy a statisztika nem képes a jelenségeket bizonyos törvényszerű ismérvekre alapítani.

Temesvár bizonyos vidék. Ismeretes, hogy valamikor ezen a helyen nagy moesár volt. Eppen azért mindig pusztítottak itt olyan betegségek, melyek a moesaras vidékeket jellemzik.

Ezen a téren csak a csatornahálózat kiépítése után állott be tapasztalható javulás.

1898-ban Temesvárott volt 6 halósági, 2 kórházi és 30 magánorvos. Minden ezer emberre egy orvos jutott. Ugyanakkor 10 gyógyszerár volt a városban és három kórháza volt Temesvárnak és pedig egy városi, egy állami és egy magánkórház. Szanatóriumnak akkoriban még híre-hamva se volt. A három kórházban összesen 209 ágy volt és pedig 183 a városiban, 12 az államban és 14 a magánkórházban. A magánkórház az irgalmasrendé volt, amely ma is fennáll. Az állami kórház pedig az ügyészségi fogházban levő foglyokórház volt.

A városi kórház, melyet azóta az állam vett át, már akkor is olyan állapotban volt, hogy foglalkoztak az új kórház építésének eszméjével. Ez az eszme azonban azóta sem valósult meg.

A három kórházban 17 ápoló és 6 különböző alkalmazott volt. A három kórházban 1898-ban 3015 beteg volt, az ápolási napok száma pedig 64.165 volt. Ugyanabban az esztendőben a bábák száma 44-re rugott. A betegséglejző pénztárnak 2901 beteg volt, akik közül 912 részesült kórházi ápolásban. Az önkéntes mentőtársulat 509 esetben vett ki, melyből 190 volt a betegszállít-

tás. a többi elsősegélynyújtás sérüléseknél, öngyilkossági kísérleteknél. A tüdővész akkor is sok áldozatot követelt, mert az 1257 haláleset közül 205 tüdővész következtében történt. Fertőző betegség 484 esetben fordult elő, ami nagy haladás volt az előző 1897. évihez szemben, amikor 1758 fertőző megbetegedés volt.

A közgazdasági viszonyok már 1898-ban is magasra törő lendületet mutattak. Akkoriban Temesvár körül még nagyobb mennyiségben voltak a mezőgazdaságilag megmunkált földek és azért az őstermeléssel önállóan foglalkozók száma a városban 436 volt, akik 600 alkalmazottat tartottak. A megmunkált szántóföld 2892 hold volt, melyből 1161 hold városi tulajdon volt. Azonkívül volt még legelő, szőlő, kert és rét is. A termés 5227 mázsa buza, 306 mázsa rozs, 2530 mázsa árpa, 1680 mázsa zab, 8892 mázsa kukorica és 1155 mázsa burgonya volt. A bortermés 127 hektoliter mustot és 115 hektoliter bort tett ki. Az állatlétszám a következő volt: 1165 ló, 3762 szarvasmarha, 290 juh, 60 sertés. Az állatvásárok élénkek voltak, mert a temesvári vásárokon 1898-ban 45.674 állatot hajtottak fel.

Az iparral és kereskedelemmel foglalkozó egyének a lakosság 52.86 százalékát tették ki.

1898-ban 23 olyan ipari és gyári vállalat volt Temesvárott, melyek 20-nál több munkaadót foglalkoztattak. Ennek a 23 vállalatnak összesen 1973 munkása volt.

Önálló iparos volt 2299, önálló kereskedő pedig 564. A különböző ipari műhelyekben dolgozott 5692 egyén. A kereskedelmi vállalkozásnak 1477 alkalmazottja volt. Legtöbb volt — 1454 — az élelmiszeri iparnak, utána mindjárt következett a ruházati ipar 1239 munkással. A kereskedelemben a legnépesebb volt a kézműipar 210, a fűszerszakma 205 és a gabonakereskedelemben 136 alkalmazottal. A temesvári dohánygyárnak 1898-ban 1675 munkása volt, akik közül 1745 volt nő. Az állami vasútak műhelyében 455 munkás dolgozott. Ugyanakkor a városi villanytelepen egy igazgató, egy tisztviselő, négy segédhivatalnok és harminc munk-

ás, a városi gázgyárban pedig egy igazgató, öt tisztviselő és huszonkét munkás volt alkalmazva.

A különböző formájú közlekedéssel foglalkozó személyek száma 1639 volt. Ebben a számban benne vannak a vasutasok is.

1898-ban Temesvárott még lóvasut volt, azonban villamos vasutná való átépítése akkor volt folyamatban és a villamos a rákövetkező év júliusában meg is nyílt.

A lóvasutnak három tisztviselője és ötven alkalmazottja volt. 1898-ban 874.000 személy utazott a lóvasuton. Autó husz év előtt még nem volt Temesvárott.

Temesvárnak 1898-ban 14 pénzintézete volt összesen 2.490.000 forint alapítékával. A zálogház forgalma akkor is élénk volt, mert az egész év folyamán 22.010 darabot zálogosítottak el és arra 194.765 forint kölcsönt kaptak a rászorultak.

Inni a temesváriak akkor is szerettek, mert összesen 35.839 hektoliter bort, sört, pálinkát, szilvóriumot, rumot, konyakot és spirituszt ittak meg 1.291.380 forint értékben.

Az adók miatt panaszkodó közönséget bizonyára érdekelni fogja, hogy Temesvárott 1898-ban 651.160 forint és 18 krajcár adót fizettek. Ebből 459.144 forint és 30 krajcár volt az állami adó, 130.920 forint és 28 krajcár a községi pótdadó, a többi pedig hadmentességi, iskolai, birtokváltozási, utadói és eb- adó volt.

A városi költségvetés 735.115 forint szükségletet és ugyanannyi fedezetet tüntetett föl. Ezzel szemben a város összes jövedelme 813.000 forintot tett ki, vagyis majdnem nyolevanezer forinttal multa felül a költségvetési szükségletet.

A városnak a polgármesterrel együtt 91 tisztviselője, 41 ideiglenes alkalmazottja és 137 főből álló szolgásműhelyzete volt.

A város tehát 269 egyént foglalkoztatót és ezeknek egy évre 163.969 forint fizetést adott. Ma sokkal több a városi alkalmazottak száma és jelentősen nagyobb azok járandósága.

Félegyházi.

Mindenkinek joga van a szerelemre és ezért a nőket nem szabad szülőgépekké tenni

Temesvár, november 20.

Az egyke elleni küzdelem évtizedes multra tekint vissza. A háború ezt a küzdelmet megakasztotta. A békekötést követett zavaros viszonyok, majd a számtalan gazdasági nehézség csak kedveztek az egyke-rendszernek. A születések arányának esikkenése viszont nemzetgazdasági szempontból jár igen nagy hátrányokkal.

Ezért újabban több állam törvényhozása is foglalkozik a kérdéssel. Legutóbb a magyar parlamentben sürgettek intézkedéseket az egyke-ellen. Amerikában pedig leginkább társadalmi uton harcolnak a káros rendszer ellen.

Newyork belvárosában a Fifth Avenuen van a „Korlátolt gyermekszám ellen küzdő liga” helyisége, ahol a legelőkelőbb társadalmi körökhöz tartozó hölgyek fogadják azokat a tanácsért hozzájuk forduló asszonyokat, kiknek száma napról-napra rohamosan nő. A liga olesó áron népies röpiratokat is ter-

jeszt, így újabban egy vitairást adott ki, amelyben négy szereplő beszélget a házasságról: egy biológus, egy biokémikus, egy Perikles-korabeli görög és egy angol királynő szelleme. A párosodás problémájáról, a férfit és a nőt illető jogokról és kötelezettségekről folyik a beszélgetés, amely történelmi és természettudományi szempontokból egyaránt megvilágítja a nő szülési kötelezettségét és arra a konklúzióra jut, hogy a teljes egyenrangúság elfogadottnak vett elve alapján a modern törvényhozásnak abból kell kiindulnia, hogy a szerelem és a szülési kötelezettség az emberi élet két teljesen különböző, egymástól szorosan elhatárolt területét képezik. Férfinak és nőnek egyaránt joga van a szerelemre. De, aminő a nő ezért nem követelheti meg, hogy a férfi élete végéig gondoskodjék róla, ugy a férfi és az állam sem követelheti a nőtől, hogy ez a szerelemért a szüléssel fizessen. A tudósok megalapítják, hogy a szerelem az indivi-

dium magánügye, de a fajfenntartás a faj és az állam érdeke. A törvényesen összeesküdtött férfi és nő között kölcsönös meggyezés tárgyat képez a gyermek kérdése és

esaladalapítás csak akkor lehetséges, ha erre a társadalom megfelelő eszközöket nyújt. A liga tehát a népiólet emeléseivel akarja célját elérni anélkül, hogy — mint mondja — „a nőket szülőgépekké tenné”.

Ezt azzal indokolja meg, hogy minél jobb módú házaspártól származik a gyermek, annál nagyobb mértékben örökli szüleinek életerejét és életformát, viszont koldusok tömeges kitevnyesztése nem állhat az állam érdekében sem. (K. E. K.)

A kórház

Írta: Terescsényi György.

Otromba vaskapu volt, előtte akác-fák sápadoztak és háromméteres kőkerítés indult ki tőle jobbra, balra, végig az utca egyik oldalán. A tulsó soron fatelep, néptelen és kihalt a környék, mint a kisváros külső részei, csak ez előtt a rozsdás kapu előtt várakozott nyole, tíz ember.

Oldalt, a kapubálynagy szögletébe húzóda egy magastermetű, fekeruhás uriaszony, mellette a fiaeskája, négyöt éves, pirosképi gyermek.

Tíz óra felé járhatott az idő, a dél-előtt meleg volt, napsütéses és a fatelep deszkakerítésének tövében, a pitypangbokrok fölött lepkék játszadoztak.

A gyermek nyugoskodott és szerette volna kihuzni kezét az anyjából, hogy átfusson az uton és elkapjon egyet a szép röpködő lepkevirágok közül, de az anyja visszatartotta.

— Maradj, fiaeskám — mondta neki s még szorosabban maga mellé vonta a gyermeket, igyekezett kikerülni a többi várakozó pillantását, akik valahányan, mind őket vigyázták.

— Hej, hej — sápitozott egy veréb-fejű öregasszony és látszott rajta, hogy valami ürügyet keres, hogy beszédbe elegyedjék a kalapos uriaszonnal. De, mert az átnézett fölötte, csak szomszédjához, a cigányhoz intézte a szót.

— Lám, már a naceságák is... — Mért? — csattant fel hangosan a cigány — nem különbek ők se, mint a többi... Itt nem...

— Na, itt nem... — szolt át az árokparttól egy gubás paraszt — ám-bár elég ritkaság...

— A mai világba... — mondta egy másik kendős néni, aki a szatyora mellé volt kuporodva a vaskapu tövében.

— Az ura? — kérdezte most egyenesen odafordulva a verébfejű.

A kalapos asszony lesütötte szemét a földre, de nem felelt.

Most látszott csak, hogy keskeny és sápadt arca a friss és igen heves fájdalom nyomait viseli, hogy szempillái összeesapzottak és a szemek környékét sírások felhői és duzzadásai árnyékolják.

— Oh, hogy könyeskedik... — sivitotta feléje a szatyor mellé kuporodott asszony — pedig itt nincs mire.

— Na, itt nincs...

— Nincs kivétel...

— Ugyan hagyja — legyintett a cigány a többire — ezeknek még itt is kedveznek...

A temesvári előkelő közönség találkozóhelye a

Kobelt-bar

Csütörtök, szombat, vasárnap 6 órai teadélután táncsal. Szives pártfogást kér

Friedmann Andor

OSZTRAK OSZTÁLYSORSJÁTEK.
100.000 sorsjegy, 50.000 nyeresemény
A lehető legnagyobb nyeresemény:

18.000.000
(Tizennyolc millió Lei.)
Jutalom és nyeresemények:

12.000.000
6.000.000
2.400.000
1.800.000
1.500.000

stb. összesen közel
260 millió Lei.

Azonnali kifizetés készpénzben állami garancia van biztosítva!
Nincs nyereséymélyíteték, általában sem ifjúsági vonás!
Az összes sorsjegyet fele nyer!
Sorsjegyeket:
egész 800 Lei, fél 400 Lei, negyed 200 Lei.
Ajánl és küld a népszerű bankháza:
FRITZ DÖRGE
Wien 119, Kärntner Str. 43.
"Rendeljen a közeli huzáshoz lehetőleg még ma, fizetés a sorsjegy vétele után."

365 leiért kaphat minden nagyságban valódi Wimpasing női Állandó nagy raktár gyermek-, férfi-, női- sár- és hócipőkben.

Hócipőt

Józsefvárosi Szőnyeg és Linoleum áruház

Iskolai lapitvány, Józsefvárosi Központi egyetemiskola, Könyvtár (Kobelt-ház) * TELEFON 18-75

— Irgalmas Isten... — sóhajtott az urihölgy és hirtelen kicsorduló könnyeit ügyetlenül törölte le csipke-zsebkendőjével.

Most esikordult a vasajtó és kékruhás, kéksapkás, oldalfegyveres, mord katonaforma lépett ki rajta. Kezében egy papírlapot tartott és reszelős, durva hangja úgy csikorgott a levegőben, mint előbb az ajtószárny rozadás vasalása.

— Dudás, Paplógó, Csuráz! — kiáltotta. — Na, egy, kettő, gyorsan... Kolompár, Tapodi, Vér... nem érünk rá, előre... König, Rivó...

Itt megállott, mert a sötétruhás uriaszony kilépett az oszlop mellől és a gyermekkel engedelmesen beállott a sorba a többi látogató közé.

— Maga is?... — lepődött meg a börtönőr.

— Igen...

— A gyerekkel?

— Azzal... Látni szeretné... az uram.

Az ör végigmérte az asszonyt, valami fintorféle szaladt át durva ábrázatlan. Egyet rándított a vállán és aztán indította a csapatot.

— Előre!

Üres, szögletes udvaron haladt végig a csapat. Három feől disztelen épületek szegélyezték azt, kopottsárga mázolású, sűrű ablaksejtes három tömb.

A nap arany kékvetet bocsátott alá az égről, fecskék örültek a levegőben, verőfényes volt a kínos tisztaságúra fölsepert udvar — és mégis úgy tetszett, mint egy különös, roppant cime-térin, egy hatalmas, egyesített kriptagyűjtemény, vasakkal lezárt cellablakok, amelynek mindegyike egy-egy halottat rejtget.

Széles kölépésekön kaladtak végig a folyosóra. Itt már szuronyos örök is álldogáltak és végig, a fal mentében, vaspántos, barna, lezárt ajtók...

— Sorba, a fal mellé! — vezényelt az ör.

A látogatók fölállottak. Lerakták a raboknak hozott elemőzsiát maguk elé sima cementpadlóra.

— Édesanyám... — fecsegett az uriaszony mellett a gyermek — milyen ház ez itt, édesanyám?...

— Csöndesen légy... — csitította az anya.

— Ezek a nénik és a bácsik... mennyi kalács, alma... — villogtak szét a fürgő gyermekszemek és tovább beszélt kacagott, érdeklődött az ötéves kisfiuk ártatlan kíváncsiságával...

— Kinek hozták ezeket?...

— Hallgass...

— És mi miért nem hoztunk?

— Jaj... — nyögött fel az asszony és ismét kibúggyantak a könnyei.

— És hol van az apuka?... — követelt most már, türelmetlenül.

— Mindjárt jön... esített...

Csörömpölés, ajtócsikorgás. Az örök most elővezették a rabokat. Sorban a járókelők elé, két lépésnyire a hozzátartozó előtt. Szürke darócban, fehér börtönsíkjában, nyírott fejekkel... a fegyverek.

— Apa... apuskám! — kiáltott fel a gyermek és a sovány, sápadt férfi karjai közé akart ugrani, de az anya visszatartotta.

A börtön folyosóján tilos a esők és az ölelés... még a közfogás is tilos. Öt percet adnak csak a beszélgetésre.

A sovány, daróceruhás ember égő szemekkel nézte a fiát, aki csak beszélt, beszélt, fecsegett tovább.

— Miért nem jössz haza, mihozzánk?

— Hallgass... — vergődött az anya és a férfi is csak állt, állt a gyermek előtt és nem tudott felelni.

— És miért vagy itt?

Irtóztos kérdés. Mit lehet felelni erre itt, mit tudna erre felelni a rab, mit tudna felelni a feleség és az anya.

Balfelől, a sorban most vigyorogva fordult feléjük a madárfejű vénaszony. Már szóra nyitnak fogatlan ajkai...

És akkor, mintha irtóztos veszedelméből akarta volna kiragadni, hirtelen fölkapta és keblére szoritotta fiacskáját az anya. Átkarolta a nyakát, szöske fejecskéjét elrejtette a ruhafodrok közé és fülecskéje fölé hajolva, kétségbeesett, fuldokló suttogás-magyarázta neki:

— Hát látod... ez kórház... apuska beteg, nagyon beteg...

— A tolvajok háza ez gyöngyvirágom, hallatszot a vén banya hangja, de a gyermek csak az anyja suttogását hallotta, amely most lihegve, gyorsan, vad és szenvedélyes lázzal tagozta tovább:

— Majd otthon... majd elmesélem... most hallgas... nem szabad... látod, milyen sápadt szegény... nagyon beteg.

— De meggyógyul, ugy-e? — nyöszörgött a gyermek.

— Hallgass...

— És majd imádkozom érte a Jézuskához, hogy gyorsan meggyógyuljon...

— Jó...

— És a házmesterék fia is játszani fog majd velem...

— Jó, jó...

— Mert most nem játszik...

— Vége a beszélgetésnek! — kiáltotta az ör. A látogatók indultak ki-

felé, a rabok vissza a celláikba.

— Apa, apuka!... — sirt a távozó után a fiu.

De elvezették. Már az udvaron volt — Mért nem szabad megcsókolni tak ismét, amikor megint megszólalt apukát?

— Jaj, kisfiam... mert, mert — és az anya menekülni szeretett volna már erről az elátkozott helyről, ezek közül az emberek közül. Menekülni és kimenteni az oktalan, csacsogó, mit sem sejtő gyermeket.

— És miért nem játszik most velem a mérnökék fia, meg a Lajesi... tudod, aki iskolába jár?...

— Várj... majd mindjárt... — és most kisurrantak az utcára, ahol az asszony szinte futva vonszolta a gyermeket a sarokig, onnét be az utcákba, a forgalmas utvonalakra, az életbe és a zsvajjos lármába, az egészséges emberek közé.

— Mondd hát anyuskám, miért nem eskölt meg engem az apuska?

Lihegve állott meg az asszony és odadólt egy házsarokhoz.

— Mert... mert súlyos beteg... neki nem szabad... nem engedik.

— Ugy-e, mert ragadós?

— Az az, fiam...

— Oh, az már más... a Lajesi fél, hogy elkapja tőlem az apuka betegségét.

Az anya nem felelt, hanem kézen fogva a fiut, elindult az emberek sokaságában.

Péterke arany szive

Egy esomé gyermek játszott kint az őszi napsugarban az utcán a fák alatt. Ott volt közöttük Péterke is, a szomszédos varrónő fia. Péterke még nagyon-nagyon kicsi fiúcska, alig lát-szik ki a földből. De nagyon szereti a mamáját, aki sokszor busul és lehajtja fejét, bánatosan elgondolkozik. Péterke többször megkérdezte a mamáját:

— Miért busulsz- mamuskám?

— Nehéz az élet, Péterkém. Látod, reggeltől késő estig kell nekem dolgoznom, hogy pénzt szerezzek, amiből meg tudunk élni. Pedig én is szeretném, ha sok aranypénzem volna, mint más mamáknak, mert akkor vennék a Péterkének szép ruhát és sok-sok játékokot.

Péterkének bizony alig volt játéka. Nem úgy, mint más gyermeknek.

Mondom, ez a Péterke is ott játszadozott a fák alatt a többi kis pajtásával, fiukkal, lánykakkal.

Egyszerre hirtelen szél jött és lefujta a fák elsárgult leveleit, melyek őszkor mindig le szoktak hullani.

Évike, aki a gyermekek között a legnagyobb volt, felkiáltott:

— Gyerekek, nézzétek, hull a fákról a sok aranypénz, szedjünk belőle és játszunk boltost. Én leszek a boltos.

És amíg a többi gyermek teleszedte zsebeit és köténykékét a sok szép sárga falevéllal, azaz aranypénzzel, Évike kihozott a lakásból papirost, stancilket csinált és mindegyikbe beletett egy kis homokot, vagy egy kicsi kavicsot, fadarabkát, vagy egyebet. Ez volt a boltban a bonbon, csokoládé, szentjánoskenyér, mandula vagy egyéb esemege.

És a gyermekek sorra jöttek vásárolni:

— Kérek egy aranypénzért mandulát.

— Kérek öt aranyért csokoládét.

— Kérek három aranyért édesgyö-keret.

Minden gyermek vett valamit, csak éppen Péterke nem. Évike meg is szólította érte:

— Péterke, te miért nem jössz vásárolni?

— Én nem veszek semmit, csak gyűjtök sok aranypénzt, mert kell nekem.

Mikor minden zsebe tele volt sárga falevéllal, vidáman szaladt haza. Már az udvarról kiáltotta:

— Anyukám, anyukám, nem kell többé busulnod, bánkódnod, mert most már lesz sok aranypénzed. Hoztam, nézzed!

Ezzel kiürítette zsebeinek tartalmát az asztalra.

— Csupa aranypénz, mamuskám. Évike mondta, hogy ez aranypénz és a többi gyerek boltost játszik vele, de én neked hoztam.

Péterke mamájának lelke felvidült. Magához szoritotta fiacskáját és rebegte:

— Péterke, Péterke, ez nem aranypénz, de a te szíved igazi arany és ez nekem többet ér minden aranyból.

A csacsi

Kicsi koci, nagy a csacsi.

Üti veri a kis Matyi.

De a csacsi azt gondolta:

Ez a Matyi nagy goromba.

Megszakadni nem számár,

ő bizony nem huzza már!

Meg se mozdul a koci,

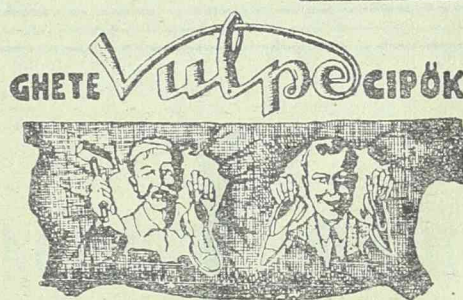
Csihi-puhi nagy csacsi, —

Jó éjszakát, kis Matyi.

Mérföldeket mehet,

országot bejárhat a

„VULPE“ cipőkkel

Olcsóság és tartósság tekintetében utóéletmentien-k.

Ujdonság! 500 pár minta bokszipő vízhatlanítva és dupla talp-pal alkalmazottaknak 700 lei arban.

KÁDI & Co.

Belváros, Széchenyi-palota.

Versenyképességünk újabb bizonyítékai:

Selyem férfiharisnya páronként	Lei	50.—
Férfiharisnya prima melé páronként	"	19.—
Női harisnya vegyes színekben	"	17.—
Flor női harisnya divatszínekben	"	65.—
Selyem női harisnya	"	69.—
Női harisnya angol, téli minőség	"	58.—
Női harisnya tiszta gyapju színekben	"	100.—
Női harisnya melé-színekben párja	"	30.—
Selyemnyakkendő nagy választék párja	"	45.—
Tricot-keztü férfi és női párja	"	45.—
Gyermekkeztü	"	30.—
Férfi-Pullover nagy választék	"	360.—
Gyermekkabát	"	255.—
Női selyemmellény	"	365.—
Férfi-sweater szürke és drapp	"	165.—
Egy orsó cérna 360 méter (400 yard)	"	7.—
" " " 915 " (1000 ")	"	20.—
Női divatkeztü bélelve párja	"	75.—
Férfi bokavédő párja	"	90.—
Divatszembkendő nagy választék darabja	"	16.—
Selyemsál nagy választék darabja	"	100.—
Férfiing prima minőség (két galérral)	"	275.—

továbbá nagy választék ferfi. női- és gyermek-pullover és mellényekben, ferfi- női- és gyermekharisnyák, kötött-szövöttárak, zsebkendő, keztü, sál- női- és gyermeksapka és pamutárucikkokban.

HARISNYAKÖZPONT

Temesvár-Jószefváros, Scudier-tér 7.

(Brück-féle mészárszék közelében).

Világszenzáció

a „HIS MASTERS VOICE“

grammophon legújabb modelljéi. Okvetlen hallgassa meg véteklényeszer nélkül!

KATZKY-nál

Str. Mercy 10. Lemezok a világ leghíresebb művészeitől.

Modern táncok.

Meghívom

üzletembe Temesvár és vidéke n. é. közönségét, hogy személyesen győződjön meg azon olcsó árakról, amelyeken a raktáron levő összes cikkek u. m. flanel, barchend, paplan, férfi és női szövetek, vásznak, sifonok, kötött- és szövöttárak stb. stb. eladásra kerülnek.

LÖWENTHAL REZSŐ

Belváros, Hunyadi-u. 9

Apró hirdetések

Egy szó ára 3 lei. Vastag betűvel 5 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Alláskeresőknek 25 százalék engedmény. Díj előre fizetendő.

Alkalmazás

Szücssegéd azonnali belépésre felvétetik. Eugen Beimel, Gyárváros, Háromkirály-utca 4. (1676)

Mindenes szakácsnő felvétetik. Berger, Erzsébetváros, Hattu-utca 28.

Kezdő gépirőleány felvétetik. Irásbeli ajánlatot személyesen átadni, Hétfőn reggel 8-tól este 7-ig. „Atlanta”, Ujk sóda, XII. utca 21 sz. (Villamos végállomás) (1685)

3-ad éves politechnikus középiskolás gyermekek tanítását vállalja. Beszél németül, románul, franciául stb. Cim a kiadó hivatalban. (2531)

Lakas

Különbejáratu szépen butorozott utcai szoba decembertől kiadó. Cim: Ormos utca 2-a I. 7. (1695)

Féregmentes 2 ágyas butorozott szoba villamosmegálló mellett, december 1-re kiadó. Cim a kiadóban. (1682)

Adas-vétel

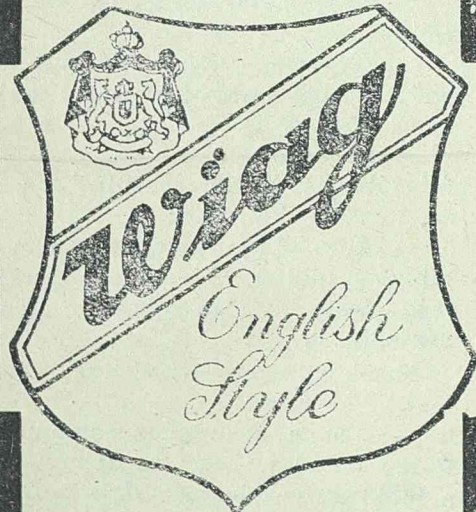
Kis családi ház (szoba, konyha és mellékhelyiséggel 120 m² bekerített telken) 72 ezer leirt eladó. Készpénz vagy 2 évi havi részletre kamatmentesen. Cim a kiadóban (1680)

Ujkisodán egy jólmenő üzlethelyiség lakással együtt azonnalra kiadó, esetleg a ház eladó Kernweisz, X. és VI. utca sarkán.

100 hold legjobb szántóföld két tanyával, teljes gazdasági felszereléssel, motorkével, eladó. Közvetítők kizárva. Érdeklődni: **Kamp János utóda** Uivar via Carpinis, Jud. Timis-Toronta. Telefon 5 (1693)

Különléte

Privát disznóvágást elvállalok és házakhoz megyek. Érdeklődni lehet a Nap vendéglőben, Hunyadi-ut 35. (1684)

Férfi-, fiu-, gyermek-
r u h á k
raglánok, télikabátok, iskolai
uniformisok

a
legolcsóbbak
és
legjobbak.

Hitelképes egyéneknek kedvező feltételek mellett.

TOFFLER modellház
Belváros, Str. Alba Iulia 7.

Órajavitóműhely

Minden gyártmányu órát jóállás mellett a legolcsóbban javít
POSPISCHILL ISTVÁN
Erzsébetváros, Király-utca 33.

Prima kocsonyahus

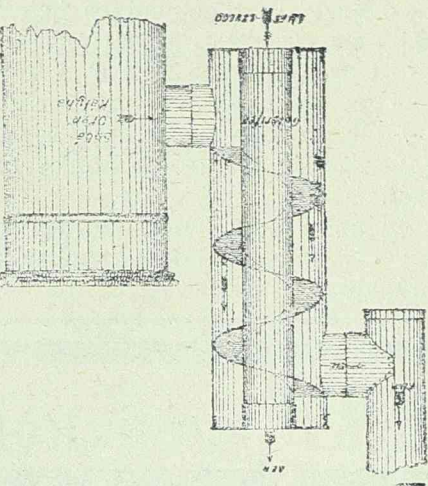
5 kg.-os és nagyobb tételekben gyártételepünkön ismét kapható. (1692)
Herz Ármín Fiai R.-T.
román szalámigyár
IV., Nap-utca 2.

Házhelyek

hosszu részletre közvetlen a **Petőli csárda mögött** feltűnően olcsó árban kaphatók a helyszíni irodában. (688)
Ugyanott téglák is kapható.

Kályhák

legolcsóbb gyári árakon kaphatók
Deutsch Jakob
II, Str. Dacilor 56 (Fő-utca) Tel.: 691

STUMPFOLL

ig. szab. ka'orife-rei ingyen vannak, mert már az első évben háromszorosát megtakarítja 300% kamatozik

Beszerezhető minden vaskereskedő útján vagy
MELCHER J.
bádogostól
TIMIȘOARA III, Svájci-utca 3. sz.
TELEFON: 15-45. (1687)

Mielőtt bármilyen villanylusztert, állólámpát vásárol, tekintse meg nagy raktárunkat, melyet ebben a cikkben egész olcsón kiárusítunk

BARUCH S. Fiai
üvegudvar Városház-u. 4.
TELEFON 14-71

DR. EYSEN GYULA tanár

felelősséggel előkészít polgári, középiskolai vizsgákra, érettségire.
BUDAPEST, Erzsébet-körut 48, II, 12 (4005)

„PETROLUX” a csoda-fény égő minden petróleumlámpára azonnal alkalmazható. Fényereje 90 gyertyafény. 13 óra alatt éget el 1 liter közönséges petróleumot. Egyszerű kezelését eladóink bemutatják. Üzletek, vendéglők, utcák világítására erőfényű robbanásmentes nagy függőlámpák 300-2000 gyertyafény erősségben, valamint a legmodernebb petróleumgázfűzők és kályhák azonnal szállíthatók. Készülékeink és alkatrészek a legolcsóbb árban.

Óvakodjék a nagyhangon hirdetett drága és rossz utánzatoktól!

Kérje ingyenes ismeretető árjegyzékünket

„PETROLUX” Timisoara IV, Str. I. Vácárescu (Bem-utca) 30.

„BABY”-cipőüzlet

Női-, férfi- és gyermek cipőkülönlegességek

Timisoara IV, Bul. Berhtelot (Kossuth L.-u.) 21.

Értesítés. Mjutan az üzemnek ismét egyedül tulajdonosa vagyok, összes butorkészítményeimet elsőrendű minőségben és legszép kivitelben mélyen leszállított áron szállíthatom. Megtekintés vételkényszer nélkül. Tisztelettel

Schuszter Ferenc
Gyár és butorraktár: Erzsébetváros, Korona-utca 14. A 3-as villamos végállomása.

Hó- és sárcipőket

ELASTICA gummiipar, Temesvár-Józsefváros,

Gyűjtőhelyek: Kádi și Co., Lloyd sor
Popper Linoleumház, Kossuth-u. (Kobelt-ház)

szakszerűen javít fekete recézett gummival a legolcsóbb árban

St ada Mocioni (Csillag-utca) 60 (volt régi papirgyár)
Schojbert P., Gyárváros, Fő-utca
és Frisch Lajos cipész, III, Dózsa-u. 51.

Felelős szerkesztő: VUCHETICH ENDRE dr.

HELICON-nyomda, Timisoara.

Felelős kiadó: VÁRNAY ELEMÉR dr.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

MOZI

Belv. moziban:
Vasárnap és Hétfő november 20 és 21
Gyárv. moziban:
Kedd és Szerda november 22 és 23
Mehalai moziban:
csütörtök, nov. 24.

„A fekete hegyek királya”

Lehár Ferenc operettje filmen, az eredeti zenével. Maga a zeneszerző jelen volt az első jelenetek felvételénél. Harry Liedtke egy herceg és rablóvezér elragadó kettős szerepében.

A főszerepekben:
HARRY LIEDTKE / VIVIAN GIBSON
EVI ÉVA

Monopol: Filmcentrala, Timisoara.

KUHN ANDOR

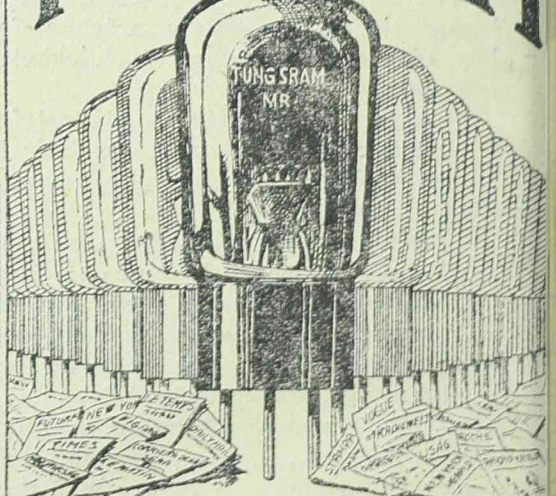
MUSZERÉSZ
Temesvár III, Hunyadi-u. Ref. egyházeépület. Elvállal irógép, varrógép, kerékpár, gramofon, vetítógépek és motorkerékpár javításokat szolid árak és jóáll. mellett
Speciális esztergamunkák

Garantált

tűzálló chamoitefűzőedény nagyban és kicsinyen kapható
Industria Ceramica
II, Str. M. Nicoara (Fürdő-u.) 9

Aki olcsón és jól akar szép butort vásárolni, csakis **SIEBOLD** butorgyárába menjen. Timisoara II, Távirdu-u 19. Tel.: 6-99

TUNGSRAM

RÁDIÓCSŐ UTÓLÉRHETETLEN